

Recomanació CM/Rec (2010)7

Del Comitè de Ministres als Estats Membres

Sobre la Carta del Consell d'Europa sobre l'Educació per a la Ciutadania Democràtica i l'Educació en Drets Humans.

(adoptada pel Comitè de Ministres el dia 11 de maig de 2010, en el decurs de la 120a Sessió)

El Comitè de Ministres, en virtut de l'article 15.b de l'Estatut del Consell d'Europa,

Recordant que la missió essencial del Consell d'Europa és promoure els drets humans, la democràcia i l'estat de dret;

Fermament convençut que l'educació i la formació juguen un paper central en l'exercici d'aquesta missió;

Considerant el dret a l'educació reconegut en el dret internacional, i especialment en el Conveni Europeu de Drets Humans (STE núm. 5), la Declaració Universal de Drets Humans, el Pacte Internacional relatiu als Drets Econòmics, Socials i Culturals, i el Conveni Internacional de Drets de l'Infant;

Recordant que la Conferència Mundial sobre Drets Humans organitzada a Viena l'any 1993 va invitar els Estats a inscriure els drets humans, la democràcia i l'estat de dret en el programa de tots els centres pedagògics d'educació formal i no formal;

Considerant la decisió presa en el decurs de la Segona Cimera de Caps d'Estat i de Govern del Consell d'Europa (1997) de llançar una acció per a l'educació per a la ciutadania democràtica amb vista a promoure la presa de consciència per part dels ciutadans dels seus drets i de les seves responsabilitats en una societat democràtica;

Recordant la Recomanació Rec (2002)12 del Comitè de Ministres relativa a l'educació per a la ciutadania democràtica i desitjosos de donar-li una continuïtat;

Considerant la Recomanació Rec(2003)8 del Comitè de Ministres sobre la promoció i el reconeixement de l'educació no formal dels joves i la Recomanació Rec(2004)4 sobre el Conveni Europeu de Drets Humans en l'ensenyament universitari i la formació professional;

Considerant la Recomanació Rec 1682(2004) de l'Assemblea Parlamentària en favor de l'establiment d'un conveni marc europeu sobre l'educació per a la ciutadania democràtica i en drets humans;

Responent a la crida llançada per la 7a Conferència de Ministres europeus responsables de la joventut, reunits a Budapest l'any 2005, per tal que fos elaborat un document marc sobre l'educació per a la ciutadania democràtica i en drets humans;

Desitjosos de contribuir a la realització dels objectius del Programa mundial en favor de l'educació en drets humans adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 2005, del qual el Consell d'Europa n'és el soci regional a Europa;

Desitjosos de beneficiar-se de l'experiència de 2005 – Any europeu de la ciutadania per a l'educació, en el curs del qual els Estats i les organitzacions no governamentals han aportant un gran nombre d'exemples de bones pràctiques en matèria d'educació a la ciutadania democràtica i en drets humans, per consolidar, codificar i difondre aquestes bones pràctiques arreu d'Europa;

Tenint present que els Estats membres són responsables de l'organització del contingut dels seus sistemes educatius;

Reconeixent el paper cabdal jugat per les organitzacions no governamentals i les organitzacions de joventut en aquest àmbit de l'educació i desitjosos d'aportar el seu suport,

Recomana als governs dels Estats membres:

- posar en pràctica mesures fonamentades en les disposicions de la Carta del Consell d'Europa sobre l'Educació per a la ciutadania democràtica i en drets humans tal qual es defineixen en l'annex d'aquesta recomanació;
- vetllar per tal que la Carta sigui àmpliament difosa a les autoritats responsables de l'educació i de la política de la joventut;

Encarrega al Secretari General de transmetre aquesta recomanació:

- als governs dels Estats parts en el Conveni cultural europeu (STE núm. 18) que no són membres del Consell d'Europa;
- a les organitzacions internacionals.

Annex a la recomanació CM/Rec(2010)7

Carta del Consell d'Europa sobre l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans

Adoptada en el marc de la Recomanació CM/Rec(2010)7 del Comitè de Ministres

Capítol I – Disposicions generals

1. Camp d'aplicació

Aquesta Carta fa referència a l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans tal qual es defineixen en el paràgraf 2. No tracta explícitament dels àmbits afins com ara l'educació intercultural, l'educació per a la igualtat, l'educació per al desenvolupament sostenible i l'educació per a la pau, excepte en la mesura en què aquest àmbits se

superposen i interactuen amb l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans.

2. Definicions

Als efectes d'aquesta Carta:

a. “L'educació per a la ciutadania democràtica” cobreix l'educació, la formació, la sensibilització, la informació, les pràctiques i les activitats que tenen per objectiu oferir, a les persones que segueixen aquesta educació, els mitjans per exercir i per defensar els seus drets i les seves responsabilitats democràtiques en la societat, per apreciar la diversitat i per jugar un paper actiu en la vida democràtica, tot en desenvolupant les seves actituds i els seus comportaments aportant-los coneixements, competències i una comprensió dels mateixos, amb la finalitat de promoure i de protegir la democràcia i l'estat de dret.

b. “L'educació per als drets humans” concerneix l'educació, la formació, la sensibilització, la informació, les pràctiques i les activitats que tenen per objectiu oferir, a les persones que segueixen aquesta educació, mitjans per participar en la construcció i en la defensa d'una cultura universal de drets humans en la societat, tot aportant-los coneixements, competències i una comprensió dels mateixos, amb la finalitat de promoure els drets humans i les llibertats fonamentals.

c. “L'educació formal” fa referència al sistema estructurat d'educació i de formació que comença a l'escola preescolar i primària i que continua a l'ensenyament secundari i universitari. En principi s'imparteix en centres d'ensenyament general o professional i està sancionada per diplomes.

d. “L'Educació no formal” cobreix qualsevol programa educatiu planificat destinat a millorar un conjunt d'aptituds i de competències fora del marc de l'ensenyament formal.

e. “L’educació informal” qualifica el procés segons el qual cada persona adquireix, al llarg de la seva vida, actituds, valors, competències i coneixements gràcies a les influències i als recursos educatius del seu entorn i a la seva experiència quotidiana (família, companys, veïns, coneixences, biblioteques, mitjans de comunicació, feina, lleure, etc.).

3. Vincles entre l’educació per a la ciutadania democràtica i l’educació en drets humans

L’educació per a la ciutadania democràtica i l’educació en drets humans estan estretament vinculades i es reforcen mútuament. Es diferencien més pel tema i l’abast que pels objectius i les pràctiques. L’educació per a la ciutadania democràtica posa essencialment l’accent sobre els drets i les responsabilitats democràtiques i sobre la participació activa, en relació amb els aspectes cívics, polítics, socials, econòmics, jurídics i culturals de la societat, mentre que l’educació en drets humans s’interessa pel ventall més ampli dels drets humans i de les llibertats fonamentals en tots els àmbits de la vida.

4. Estructures constitucionals i prioritats dels Estats membres

Es posaran en pràctica els objectius, els principis i les polítiques indicats a continuació:

- a. tot respectant les estructures constitucionals de cada Estat membre, i utilitzant mitjans apropiats a aquestes estructures;
- b. tenint en compte les prioritats i les necessitats de cada Estat membre.

Capítol II Objectius i principis

5. Objectius i principis

Els objectius i principis següents haurien de guiar els Estats membres en l'elaboració de les seves polítiques, la seva legislació i les seves pràctiques.

a. Totes les persones que visquin en el seu territori haurien de tenir accés a una educació per a la ciutadania democràtica i a una educació en drets humans.

b. L'aprenentatge en matèria d'educació per a la ciutadania democràtica i d'educació en drets humans és un procés que dura tota la vida. L'eficàcia d'aquest aprenentatge passa per la mobilització d'un gran nombre d'actors, entre els quals els figuren els responsables de l'elaboració de les polítiques, els professionals de l'educació, les persones que segueixen aquesta educació, els pares, els centres pedagògics, les autoritats educatives, els funcionaris, les organitzacions no governamentals, les organitzacions de joventut, els mitjans de comunicació i el públic en general.

c. Tots els mitjans d'educació i de formació, tant si són formals com no formals o informals, tenen un paper que jugar en aquest procés d'aprenentatge i són útils per a la promoció dels seus principis i la realització dels seus objectius.

d. Les organitzacions no governamentals i les organitzacions de joventut poden contribuir molt útilment a l'educació per a la ciutadania democràtica i a l'educació en drets humans, especialment en el marc de l'educació no formal i informal, i per tant, convé donar-los la possibilitat de dur a terme aquest paper i de donar-los suport al respecte.

e. Les pràctiques i les activitats d'ensenyament i d'aprenentatge haurien de respectar i de promoure els valors i els principis que afecten la democràcia i els drets humans; en concret, la governança dels centres d'ensenyament, incloses les escoles, hauria de reflectir i de promoure els valors dels drets humans i fomentar la responsabilització i la participació activa dels alumnes que segueixen aquesta educació, del

personal educatiu i de les altres parts interessades, inclosos els pares.

f. Un element essencial de tota educació per a la ciutadania democràtica i en drets humans és la promoció de la cohesió social i del diàleg intercultural i la consciència de la vàlua de la diversitat i de la igualtat, inclosa la igualtat entre els sexes; per això és essencial adquirir els coneixements, les aptituds personals i socials i la comprensió que permetin reduir els conflictes, apreciar i comprendre millor les diferències entre les confessions i els grups ètnics, instaurar un respecte mutu per la dignitat humana i els valors compartits, fomentar el diàleg i promoure la no violència per a la resolució dels problemes i dels conflictes.

g. L'educació per a la ciutadania i en drets humans no només té per objectiu fonamental aportar a les persones que segueixen dita educació el coneixement, les competències i la comprensió, també té com a finalitat fonamental reforçar la seva capacitat d'actuació en el si de la societat per defensar i promoure els drets humans, la democràcia i l'estat de dret.

h. La formació i el perfeccionament permanents dels professionals del món de l'educació, dels responsables de la joventut i dels formadors pel que fa als principis i les pràctiques de l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans són essencials per posar en pràctica de manera perenne una educació eficaç en aquest àmbit. Per tant, haurien d'estar correctament planificats i se'ls hi haurien de destinar els recursos suficients.

i. Per tal de treure el millor partit de la contribució de cadascú, convé fomentar els partenariats i la col·laboració entre el gran ventall d'actors que intervenen en l'educació per a la ciutadania democràtica i en drets humans a escala local, regional i estatal, i especialment entre els responsables de l'elaboració de les polítiques, els professionals de l'educació, els alumnes, els pares, els centres pedagògics, les

organitzacions no governamentals, les organitzacions de joventut, els mitjans i el públic en general.

j. Considerant la naturalesa internacional dels valors i de les obligacions en matèria de drets humans i els principis comuns que fonamenten la democràcia i l'Estat de dret, és important que els Estats membres duguin a terme i fomentin una cooperació internacional i regional per a les activitats cobertes per la present Carta i també per identificar i compartir les bones pràctiques.

Capítol III - Polítiques

6. Educació formal general i professional

Els Estats membres haurien d'incloure l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans en els programes d'educació formal en els nivells de preescolar, primària y secundària, i en l'ensenyament i la formació general i professional. Els Estats membres també haurien de continuar donant suport, revisant i actualitzant l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans en aquests programes per tal de garantir la seva pertinència i afavorir la perennitat d'aquesta matèria.

7. Ensenyament superior

Els Estats membres haurien de promoure, tot respectant el principi de la llibertat de càtedra, la inclusió de l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans en els centres d'ensenyament superior, en particular per als futurs professionals de l'educació.

8. Governança democràtica

Els Estats membres haurien de promoure la governança democràtica en tots els centres pedagògics, tant com un mètode de governança desitjable i beneficis en si mateix com

un mitjà pràctic per aprendre i per experimentar la democràcia i el respecte dels drets humans. Haurien de fomentar i de facilitar, pels mitjans apropiats, una participació activa en la governança dels centres pedagògics per part dels alumnes, del personal del món educatiu i de les parts afectades, inclosos els pares.

9. Formació

Els Estats membres haurien d'oferir al personal docent, al personal del món educatiu, als responsables dels joves i als formadors, la formació inicial i contínua, i el perfeccionament necessaris en matèria d'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans cosa que garantiria que tinguessin un major coneixement i una major comprensió dels objectius i dels principis d'aquestes matèries i dels mètodes apropiats d'ensenyament i d'aprenentatge, i també d'altres competències essencials per a les seves activitats educatives.

10. Paper de les organitzacions no governamentals, de les organitzacions de joventut i d'altres parts interessades.

Els Estats membres haurien de fomentar el paper de les organitzacions no governamentals i de les organitzacions de joventut en relació a l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans, especialment en el marc de l'educació no formal. Haurien de reconèixer aquestes organitzacions i les seves activitats com un element amb valor dins del sistema d'ensenyament, oferir-los, allà on sigui possible, el suport que necessitin i utilitzar plenament l'experiència que puguin aportar a totes les formes d'educació. Els Estats membres també haurien de promoure i donar a conèixer l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans entre altres actors, especialment els mitjans de comunicació i el públic en general, per tal de treure el màxim profit possible de la contribució que puguin aportar en aquest àmbit.

11. Criteris d'avaluació

Els Estats membres haurien d'establir criteris que els hi permetin d'avaluar l'eficàcia dels programes d'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans. Les informacions provinents de les persones que segueixen aquests programes haurien d'incloure's en qualsevol avaluació d'aquest tipus.

12. Recerca

Els Estats membres haurien de llançar i fomentar la recerca sobre l'educació per a la ciutadania democràtica i l'educació en drets humans per tal de veure quin és l'estat de la qüestió i per oferir a les parts interessades, inclosos els responsables de l'elaboració de les polítiques, els centres d'ensenyament, els directors dels centres, els docents, els alumnes, les organitzacions no governamentals i les organitzacions de joventut, dades comparatives adreçades a ajudar-los a mesurar i a incrementar la seva eficàcia i a millorar les seves pràctiques. Aquesta recerca pot versar, especialment, sobre els programes, les pràctiques innovadores, els mètodes d'ensenyament i l'elaboració de sistemes d'avaluació, inclosos els criteris d'avaluació i els indicadors. Els Estats membres haurien, si escau, de compartir els resultats de la seva recerca amb els altres Estats membres i amb les parts interessades.

13. Aptituds per promoure la cohesió social, apreciar la diversitat i gestionar les diferències i els conflictes.

En tots els àmbits de l'educació, els Estats membres haurien de promoure línies pedagògiques i mètodes d'ensenyament que tinguin per objectiu aprendre a conviure en una societat democràtica i multicultural, i que permetin als alumnes adquirir els coneixements i les competències necessàries per promoure la cohesió social, estimar la diversitat i la igualtat, apreciar les diferències –especialment entre els diversos grups

confessionals i ètnics- i resoldre els desacords i els conflictes de manera no violenta en el respecte dels drets de cadascú, i per combatre totes les formes de discriminació i de violència, en concret la intimidació i l'assetjament.

Capítol IV - Avaluació i cooperació

14. Avaluació i revisió

Els Estats membres haurien d'avaluar regularment les estratègies i les polítiques que duen a terme de conformitat amb aquesta Carta i adaptar-les en funció de les necessitats. Poden fer-ho en cooperació amb altres Estats membres, per exemple a escala regional. Qualsevol Estat membre pot igualment demanar l'ajuda del Consell d'Europa.

15. Cooperació relativa a les activitats de seguiment

Els Estats membres haurien, si escau, de cooperar entre ells i per l'intermediari del Consell d'Europa en la posada en pràctica dels objectius i dels principis d'aquesta Carta:

- a. duent a terme activitats d'interès comú, que corresponguin a les prioritats identificades.
- b. fomentant les activitats multilaterals i transfrontereres, inclosa la xarxa existent dels coordinadors de l'educació per a la ciutadania democràtica i per l'educació en drets humans;
- c. intercanviant, desenvolupant i codificant les bones pràctiques i garantint-ne la seva difusió;
- d. informant totes les parts interessades, inclòs el públic, dels objectius i de l'aplicació d'aquesta Carta.
- e. donant suport a les xarxes europees d'organitzacions no governamentals, d'organitzacions de joventut i de

professionals de l'educació, i afavorint la seva cooperació.

16. Cooperació internacional

Els Estats membres haurien de compartir els resultats de les seves activitats en matèria d'educació per a la ciutadania democràtica i en drets humans en el marc del Consell d'Europa amb altres organitzacions internacionals.